

III. Situační zpráva státní pokladny

Státní pokladna (SP) zahrnuje veřejné peněžní prostředky, které jsou odděleně vedeny na příjmových a výdajových účtech státního rozpočtu, na účtech státních finančních aktiv, na účtech finančních a celních úřadů, na kterých jsou spravovány daňové příjmy, které jsou následně určeny územním rozpočtům, Evropské unii, Státnímu fondu dopravní infrastruktury a Státnímu fondu životního prostředí, dále na účtu řízení likvidity státní pokladny, na účtech mimorozpočtových prostředků organizačních složek státu, státních fondů a dalších účtech, pokud tak stanoví zvláštní zákon.

Ke správě stanovených peněžních prostředků státní pokladny slouží, v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, tzv. **souhrnný účet státní pokladny**, na kterém je soustředěna většina výše uvedených veřejných prostředků včetně výnosů z prodeje státních dluhopisů. Zůstatek prostředků na souhrnném účtu je využíván při řízení likvidity státní pokladny prostřednictvím obchodování s pokladničními poukázkami ČNB nebo státními pokladničními poukázkami s cílem minimalizace výdajů spojených s obsluhou státního dluhu.

Tabulka č. 13: Souhrnný účet státní pokladny (v mil. Kč)

Ukazatel	30.9.2010 (1)	30.9.2011 (2)	Rozdíl (2-1)	Index v % (2:1)
1. Státní rozpočet - saldo příjmů a výdajů	-99 555	-105 138	-5 583	105,6
2. Sdílené daně určené územním rozpočtům - saldo	9 278	8 922	-356	96,2
3. Sdílené příjmy ES/NF a SR - saldo	684	735	51	107,5
4. Sdílené daně určené SFDI, SFŽP - saldo	581	472	-109	81,2
5. Prostředky na účtech SFA	222 423	169 991	-52 432	76,4
- toho: prostředky na umořovacím účtu	210 980	156 401	-54 579	74,1
6. Účet řízení likvidity státní pokladny	-138 095	-76 425	61 670	55,3
7. Účet financování státního dluhu				
8. Rezervní fondy a FKSP OSS - zůstatek	1 787	1 577	-210	88,2
A. Celková pozice státní pokladny (1. až 8.)	-2 897	134	3 031	-4,6
B. Účet hospodaření státního rozpočtu	2 911	-124	-3 035	-4,3
C. Souhrnný účet státní pokladny (A+B)	14	10	-4	71,4

Z tabulky je patrné, že souhrnný účet státní pokladny je v posledních letech tvořen především prostředky na účtech státních finančních aktiv a prostředky sdílených daní určených územním rozpočtům. V 1. až 3. čtvrtletí 2011, stejně jako v roce 2010, byly na účtech státních finančních aktiv vykazovány kromě prostředků účelově určených ke krytí výdajů státního rozpočtu v průběhu roku (např. na restituce, povodně apod.), především prostředky získané emisemi státních dluhopisů (evidované na tzv. umořovacím účtu). Zapojení **prostředků umořovacího účtu** v rámci souhrnného účtu SP zůstalo - i přes snížení proti roku 2010 (o 54,6 mld. Kč) - výrazně vysoké, když ostatní složky souhrnného účtu nevykázaly podstatnějších změn hodnot.

Ke konci září 2011 byl na souhrnném účtu SP vykázán zůstatek **ve výši 10 mil. Kč** (podrobněji viz tabulku č. 6 v příloze). Tento byl součtem:

- **schodku státního rozpočtu ve výši 105,1 mld. Kč**, představujícího rozdíl mezi příjmy v objemu 741,9 mld. Kč a výdaji ve výši 847,0 mld. Kč,

- **zůstatku sdílených daní určených územním rozpočtům ve výši 8,9 mld. Kč**, představujícího rozdíl mezi příjmy (nárokem) z celostátního výnosu daní ve výši 125,1 mld. Kč a skutečným převodem těchto daňových příjmů územním rozpočtům ve výši 116,2 mld. Kč (jde o prostředky na příjmových účtech finančních úřadů určené pro územní orgány – kraje a obce – za daň z přidané hodnoty, daně z příjmů fyzických osob, daně z příjmů právnických osob a některé další daňové příjmy, korigované provedenými převody do územních rozpočtů prostřednictvím převodových účtů),
- **zůstatku sdílených příjmů (cla) Evropských společenství (ES) a státního rozpočtu ve výši 735 mil. Kč**, představujícího rozdíl mezi celkovými příjmy ve výši 6,0 mld. Kč a jejich převody do rozpočtu ES (4,0 mld. Kč) a do státního rozpočtu (1,3 mld. Kč),
- **zůstatku sdílených daní určených státním fondům (SFDI a SFŽP) ve výši 472 mil. Kč**, představujícího rozdíl mezi jejich nárokem (17,0 mld. Kč) a převodem (16,5 mld. Kč),
- **prostředků na účtech státních finančních aktiv ve výši 170,0 mld. Kč**, představujících zůstatky účelových prostředků vedených na vkladových účtech u ČNB (na umořovacím účtu 156,4 mld. Kč, na účtu zvláštních účelových prostředků 6,7 mld. Kč, na umořovacím účtu úvěrů EIB 2,7 mld. Kč, na účtu pro úhradu restitucí a ostatních účelových prostředků pro Ministerstvo zemědělství 1,6 mld. Kč, na účtu prostředků z malé privatizace na výdaje spojené se zánikem věcných břemen 940 mil. Kč, na účtu prostředků úrazového pojištění 678 mil. Kč, na účtu prostředků na odstraňování důsledků povodní 493 mil. Kč, na účtu státních finančních rezerv 266 mil. Kč a dalších),
- **zůstatku na účtech rezervních fondů a FKSP organizačních složek státu ve výši 1,6 mld. Kč**, představujícího saldo prostředků přijatých do rezervních fondů a jejich čerpání převodem do příjmů kapitol, resp. saldo tvorby a čerpání FKSP,
- **zůstatku účtu řízení likvidity státní pokladny a účtu financování státního dluhu¹⁶ ve výši -76,4 mld. Kč**, který představoval dočasné reinvestování určených prostředků státní pokladny formou nákupu pokladničních poukázek ČNB, a tím získání úrokových výnosů, resp. úsporu úrokových nákladů v případě odkupu vlastních státních pokladničních poukázek Ministerstvem financí,
- **zůstatku účtu hospodaření státního rozpočtu¹⁷ ve výši -124 mil. Kč**, který je účtem pro financování některých specifických výdajů rozpočtových kapitol z úvěrů od Evropské investiční banky a ze státních finančních aktiv.

¹⁶ Účet „Financování státního dluhu“ (ÚFSD) je aktivně-pasivní účet (v rámci SFAP) sloužící ke krytí (přechodného) schodku státního rozpočtu ke konci roku stanovenými vybranými zdroji souhrnného účtu státní pokladny. „Vypůjčené“ zdroje SP jsou evidovány jako pasivum na ÚFSD, které je v následujícím roce umořeno (prostředky jsou „vráceny“) z emisní činnosti.

¹⁷ Účet „Hospodaření státního rozpočtu“ (ÚHSR) je oboustranným rozpočtovým účtem, na který se v poslední den roku převádí z umořovacího účtu částka určená na krytí deficitu státního rozpočtu (včetně odhadované rezervy na „dodatky“) z emisní činnosti MF. V případě nedostatku prostředků na umořovacím účtu se situace řeší vytvořením pasiva v potřebné výši na ÚFSD. V průběhu roku ÚHSR slouží rovněž k financování některých specifických výdajů rozpočtových kapitol (navýšením deficitu) z úvěrů EIB a ze SFA (nejedná se o výdaje kapitoly SD a OSFA). Věcně jde o financování výdaje jiné kapitoly, ke kterému dá kapitola SD nebo OSFA rozpočtovým opatřením povolení zvýšit výdaj. Kapitola výdaj provede, zvýší se schodek státního rozpočtu a ten je uhrazen buď z úvěru EIB anebo z účtu SFA, kdy výdaj z účtu aktiv představuje financující operaci a transfer (nikoliv příjem či výdaj státního rozpočtu).

Řízení likvidity státní pokladny v lednu až září 2011, tj. vyrovnávání nesouladu mezi příjmy a výdaji státního rozpočtu v průběhu roku, se proti loňskému 1. až 3. čtvrtletí zhoršilo, když průměrný denní stav nevyužitých prostředků na souhrnném účtu státní pokladny dosahoval 60 mil. Kč proti 7 mil. Kč v roce 2010. Průměrný denní objem reinvestovaných prostředků na účtu řízení likvidity SP byl v meziročním srovnání nižší (55,4 mld. Kč proti 71,7 mld. Kč v roce 2010). Souviselo to především s výrazně nižším zapojením vkladových účtů státních finančních aktiv (průměrný denní stav v 1. až 3. čtvrtletí 2011 představoval 109,3 mld. Kč proti 123,1 mld. Kč v předchozím roce), i nižším zapojením průměrných zůstatků účtů určených pro převod daní územním samosprávným celkům, státním fondům a Evropské unii (průměrný denní stav 6,5 mld. Kč proti 7,2 mld. Kč v minulém roce). V opačném směru působilo mírně vyšší zapojení rezervních fondů organizačních složek státu (vč. FKSP) do souhrnného účtu SP (průměrný denní stav 1,838 mld. Kč proti 1,803 mld. Kč v roce 2010). zapojení. Záporné bylo zapojení prostředků státního rozpočtu - průměrné denní saldo státního rozpočtu za 1. až 3. čtvrtletí roku 2011 bylo schodkové ve výši 61,7 mld. Kč, což byla mírně vyšší hodnota než ve stejném období roku 2010 (o 11 mil. Kč). Meziroční pokles průměrného denního zůstatku na účtech státních finančních aktiv dosáhl výše 13,7 mld. Kč a byl ovlivněn především poklesem zůstatku umořovacího účtu (o 54,6 mld. Kč; zde jde o rozdíl koncových stavů k 30.9.2011 a 2010, nikoli průměrných denních stavů).

Tabulka č. 14: Průměrné denní stavy souhrnného účtu státní pokladny (v mil. Kč)

Průměrné denní stavy*)	Saldo běž. hospodaření SR	Zůstatky účtů pro převod daní USC, SF a EU	Vkladové účty SFA	Účet řízení likvidity SP	Účet financování st.dluhu	Rezervní fondy a FKSP OSS	Celková pozice SP	Účet hospodaření SR	Souhrnný účet SP
	1	2	3	4	5	6	7=1 až 6	8	9=7+8
leden - září 2011	-61 727	6 460	109 339	-55 354	0	1 838	556	-496	60
2010	-61 716	7 222	123 057	-71 746	0	1 803	-1 380	1 387	7
rozdíl	-11	-762	-13 718	16 392	0	35	1 936	-1 883	53

*) počítáno na pracovní dny

Průměrný denní zůstatek finančních prostředků na souhrnném účtu státní pokladny v lednu až září 2011 představoval **60 mil. Kč** a proti 1. až 3. čtvrtletí 2010 se zvýšil o 53 mil. Kč. Tvořily jej průměrný denní schodek státního rozpočtu (-61,7 mld. Kč), průměrný denní zůstatek na účtech pro převod sdílených daní územních samosprávných celků, státních fondů a Evropské unie (6,5 mld. Kč), průměrný denní zůstatek na účtech státních finančních aktiv (109,3 mld. Kč), na účtu řízení likvidity SP (-55,4 mld. Kč), na účtu hospodaření státního rozpočtu (-496 mil. Kč) a průměrný denní zůstatek rezervních fondů a FKSP organizačních složek státu (1,8 mld. Kč).

Z volných prostředků souhrnného účtu bylo prostřednictvím účtu řízení likvidity státní pokladny **umístěno do krátkodobých operací** (reverzní repo operace nebo buy & sell operace) s pokladničními poukázkami ČNB nebo státními pokladničními poukázkami **v průměru denně 55,4 mld. Kč** (ve stejném období roku 2010 to bylo 71,7 mld. Kč). Průměrný denní stav volných (nevyužitých) prostředků na souhrnném účtu SP (60 mil. Kč) byl proti roku 2010 vyšší o 53 mil. Kč.